

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК
ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО АКТІВ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ МВС У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ПРИЙНЯТТЯМ ЗАКОНУ
УКРАЇНИ ВІД 17.12.2021 № 1986-ІХ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ
ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ»
ВІД 17.12.2021 № 986-ІХ

*Автор. кол.: Татаров О. Ю., Сокурєнко В. В., Бандурка О. М.,
Бугайчук К. Л.*

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо військової освіти та науки» від 17 грудня 2021 року № 1986-ІХ (далі – Закон № 1986-ІХ) було внесено зміни до таких нормативно-правових актів:

- 1) Закону України «Про вищу освіту»;
- 2) статті 43 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;
- 3) Закону України «Про освіту».

Аналіз змін до чинного законодавства України, що були внесені Законом № 1986-ІХ дозволяють зробити висновок, що не всі його положення стосуються сфери діяльності Міністерства внутрішніх справ України.

Водночас деякі зміни дійсно мають бути імплементовані в підзаконні нормативні акти, зокрема ті, що ухвалюються МВС України.

I. Закон України «Про освіту»

Законом № 1986-ІХ ч. 2 ст. 30 доповнено абзацом 26 такого змісту:

«Перелік інформації про вищі військові навчальні заклади, заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, що підлягає розміщенню на веб-сайтах, **визначається державними органами, до сфери управління яких вони належать**, з урахуванням вимог законодавства з питань інформації з обмеженим доступом».

Таким чином, МВС України слід прийняти наказ «Про затвердження структури та вимог до вебсайтів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання». Цей наказ слід розробляти з урахуванням постанов Кабінету Міністрів України «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» від 4 січня 2002 року № 3 та «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо функціонування офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади» від 12 червня 2019 року № 493.

II. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність»

Законом № 1986-ІХ ст. 43 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» доповнено ч. 2, відповідно до якої «...державні органи, що здійснюють керівництво військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, до сфери управління яких належать наукові установи, **мають право своїми нормативно-правовими актами встановлювати особливі вимоги щодо ... підготовки наукових кадрів в ад'юнктурі та докторантурі** відповідних наукових установ, вищих військових навчальних закладів, **закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти».**

Відповідні вимоги затверджуються за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 був затверджений Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), яким встановлені загальні вимоги до підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти.

Водночас, відповідно до положень чинного законодавства, **МВС України має затвердити власний Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання системи МВС України з урахуванням особливостей освітнього процесу та вимог до проходження служби в системі Міністерства внутрішніх справ.**

III. Закон України «Про вищу освіту»

Законом № 1986-IX вносяться більш змістовні зміни до Закону України «Про вищу освіту», наприклад, розмежовані поняття «вищий військовий навчальний заклад» та «заклад вищої освіти із специфічними умовами навчання».

Зважаючи на вищевикладене, потребує внесення змін наказ Міністерства науки і освіти України «Про затвердження Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році» від 13 жовтня 2021 року № 1098, оскільки в ньому містяться застарілі терміни, що застосовуються в попередній редакції Закону України «Про вищу освіту».

Законом № 1986-IX п. 1 ч. 5 ст. 72 Закону України «Про вищу освіту» викладено в такій редакції: *«Розміщення державного замовлення здійснюється державними замовниками без проведення конкурсу у разі забезпечення оборони України, державної безпеки і захисту державного кордону, потреб Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, Служби безпеки України, Національної поліції України, служби цивільного захисту, розвідувальних органів України, Державної кримінально-виконавчої служби України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України».*

На підставі зазначених положень потребує зміни ст. 3 Закону України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» від 20 листопада 2012 року № 5499-VI, оскільки у вказаній статті ч. 2 викладена відповідно до старої редакції ч. 1 ст. 72 Закону України «Про вищу освіту», а саме:

«Стаття 3. Розміщення державного замовлення

...

Розміщення державного замовлення здійснюється державними замовниками без проведення конкурсу у разі забезпечення оборони України, державної безпеки і захисту державного кордону, Збройних Сил України, Служби безпеки України, інших військових формувань та правоохоронних органів, служби цивільного захисту, організація і порядок діяльності яких визначаються законом».

У ракурсі нової редакції ч. 1 ст. 72 Закону України «Про вищу освіту» ймовірно потрібно буде удосконалювати Постанову Кабінету Міністрів України «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2022 році».

Зараз ця Постанова ще не прийнята, але вона приймається щорічно з метою впорядкування обсягів державного замовлення на підготовку кадрів (у 2021 році вона була ухвалена Урядом України 30 червня 2021 року).

Таким чином, вважаємо доцільним внести до цієї Постанови положення ч. 1 ст. 72 нової редакції Закону України «Про вищу освіту».

Законом № 1986-IX ч. 4 ст. 13 Закону України «Про вищу освіту» викладено в такій редакції:

«Державні органи, до сфери управління яких належать вищі військові навчальні заклади, заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, мають право своїми нормативно-правовими актами встановлювати особливі вимоги щодо:

1) управління відповідними вищими військовими навчальними закладами, закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання, військовими навчальними підрозділами закладів вищої освіти та організації освітнього процесу в них;

2) діяльності та повноважень органів управління і громадського самоврядування у відповідних вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

3) кандидатів на посади керівників (заступників керівників) відповідних вищих військових навчальних закладів, закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, їх структурних підрозділів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти;

4) призначення та звільнення з посад керівників (заступників керівників) відповідних вищих військових навчальних закладів, закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, їх структурних підрозділів;

5) додаткових до визначених стандартами вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання за відповідними освітніми програмами, порядку розроблення та затвердження освітніх програм у відповідних вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

б) формування переліку спеціалізацій підготовки здобувачів спеціалізованої освіти у вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

7) кандидатів на посади педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників та конкурсного відбору на посади педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників у відповідних вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

8) реалізації прав і обов'язків педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників та осіб, які навчаються у вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

9) відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення курсантів, слухачів, ад'юнктів (аспірантів), докторантів, які навчаються у вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

10) підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів в ад'юнктурі (аспірантурі) та докторантурі у вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

11) нормативів чисельності курсантів, слухачів, ад'юнктів (аспірантів), які навчаються у вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, на одну посаду науково-педагогічного працівника;

12) порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

13) формування індивідуальних навчальних планів та індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти;

14) практичної підготовки осіб, які здобувають вищу освіту у відповідних вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти.

Нормативно-правові акти, передбачені пунктами 8-14 цієї частини, затверджуються за погодженням із центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки».

Таким чином, на виконання положень закону «Про вищу освіту» Міністерству внутрішніх справ слід прийняти нові редакції наказів із питань, зазначених у ч. 4 ст. 13 нової редакції Закону України «Про вищу освіту», оскільки деякі з них взагалі перебувають поза межами правового регулювання, а деякі вже втратили свою актуальність, не відповідають вимогам чинного законодавства, містять застарілі терміни та правові норми, зокрема:

– Наказ МВС України «Про затвердження Положення про вищі навчальні заклади МВС» від 14 лютого 2008 року № 62;

– Наказ МВС України «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах МВС України» від 14 лютого 2008 року № 69;

– Наказ МВС України «Про затвердження Положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення курсантів (слухачів) вищих навчальних закладів МВС» від 7 вересня 2009 року № 381;

– Наказ МВС України «Про затвердження Положення про практичну підготовку слухачів та курсантів вищих навчальних закладів МВС України» від 27 червня 2013 року № 621.